

SELETUSKIRI

Maaeluministri määruse „Teadlaste ja kalurite koostöötoetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Teadlaste ja kalurite koostöötoetus” kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 19 lõike 1 ja § 21 lõike 2 alusel.

Määruse eesmärk on Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020“ (edaspidi *rakenduskava*) efektiivne siseriiklik elluviimine ning kalandussektori koostöö edendamine, sealhulgas teavitustegevuste, koolituste, uuringute ja katseprojektide elluviimine, mis on suunatud nii kalandussektorile endale kui ka avalikkusele.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi ühissätete määrus).

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 artikli 19 lõike 1 alusel Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks esitatud rakenduskavaga. Kalandusturu korraldamise seaduse § 72 lõikest 1 tulenevalt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada meetme tingimused enne, kui Euroopa Komisjon on rakenduskava heaks kiitnud.

Eelnõu valmistasid ette Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo juhataja asendaja Juhani Papp (tel 625 6265, juhani.papp@agri.ee) ja sama büroo nõuniku Reili Kivilo (tel 625 6525, reili.kivilo@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi Maaeluministeeriumi õigusosakonna Gregori Palm (tel 625 6206, gregori.palm@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 13 paragrahvist. Määruse lahutamatuks osaks on määruse lisad.

Eelnõu alusel antava toetuse peamine eesmärk on tööhõive edendamine keskkonnasäästliku, ressursitõhusa, uuendusliku, konkurentsivõimelise ja teadmistel põhineva kalanduse soodustamise kaudu. Toetuse erieesmärk on tehnoloogilise arengu, innovatsiooni, sealhulgas energiatõhususe suurendamise ja teadmiste edasiandmise tõhustamise toetamine.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse rakenduskava meetme „Teadlaste ja kalurite partnerlus“ raames toetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ja kord ning toetuse kasutamise kava koostamise tingimused ja kord.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse vorm ja toetatavad tegevused. Teadlaste ja kalurite koostöö toetamise vorm on tagastamatu abi, mille toetusemäär on kuni 100%, Euroopa Liidu osa on 75% ja Eesti osa 25%.

Toetuse andmise eesmärk on suurendada kalandussektori konkurentsivõimet ja majandustulemusi. Toetatavad tegevused on suunatud kalanduse konkurentsivõime suurendamisele ning tegevused viiakse ellu koostöös teadus- ja arendusasutustega. Toetust ei anta riigiasutuste või teadus- ja arendusasutuste eraldiseisvate tegevuste elluviimiseks.

Toetust antakse teadlaste ja kalurite koostöö edendamiseks. Kalureid koondavate organisatsioonide all käsitletakse muuhulgas kalanduse kohalikke algatusrühmi. Kalanduse konkurentsivõime suurendamise eesmärgil antakse toetust lõikes 1 loetletud elluviidavate tegevuste eest.

Esimeseks tegevuseks loetakse võrgustiku toimimise toetamist ehk teisisõnu kaetakse võrgustiku jooksvad kulud.

Teiseks tegevuseks on kalamajandusalase teabe levitamine läbi erinevate infomaterjalide ja meediakanalite, sealhulgas oskusteabe nõuande ja heade tavade levitamine.

Kolmandaks tegevuseks on elukestva õppe toetamine läbi erinevate koolituste, seminaride ja infopäevade kaudu.

Neljandaks tegevuseks on uuringud ja katseprojektid, mille raames saab määruse eesmärgi kohaselt kalanduse konkurentsivõime suurendamise eesmärgil tellida uuringuid ja katseprojekte, kus on nn ühishuvi.

Eelnõu § 3 kohaselt on sätestatakse abikõlblikud kulud. Abikõlblikud on üksnes need kulud, mis vastavad tegevuse eelarvele ja on tegevustega otseselt seotud ja on kooskõlas kõikide õigusaktidega. Tegevuse kulud on põhjendatud, kui need on vajalikud kalandussektori üldiste majandushuvi pakkuva tegevuse eesmärkide täitmiseks ja elluviimiseks ning kui tagatakse rahaliste vahendite kõige ratsionaalsem ja säästlikum kasutamine. Tegevuse kulud on abikõlblikud, kui need tehakse abikõlblikul perioodil. Abikõlblikkuse periood on toetuse taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud.

Eelnõu §-s 4 täpsustatakse mitteabikõlblikud kulud.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse nõuded toetuse kasutamise kavasse ettepaneku esitamise kohta. Tegemist on olulise kavandatava muudatusega võrreldes eelmise programmiperioodiga.

Eelnõu § 5 lõike 1 kohaselt antakse kootöötoetust toetuse kasutamise kava alusel. Toetuse kasutamise kava kinnitab minister käskkirjaga vastavalt kalandusturu korraldamise seaduse § 21 lg 3 ning milles nähakse muuhulgas ette toetuse maksimaalne suurus.

Eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt võib toetuse kasutamise kava alusel taotlema minna avalik-õiguslikust juriidilisest isikust teadus ja arendusasutus, kes on toetuse kasutamise kavas nimetatud isikuna.

Eelnõu § 5 lõike 3 kohaselt avaldab Maaeluminister oma veebilehel ja üleriigilise levikuga ajalehes teate, milles kutsub teadus- ja arendusasutusi esitama taotlust nende nimetamiseks toetuse kasutamise kavas. Toetuse ellu viimisest huvitatud teadus- ja arendusasutus esitab teates toodud tähtaja jooksul vastava sisulise taotluse Maaeluministerile, kasutades selleks lisa 1 nimetatud andmed.

Eelnõu § 5 lõike 4 kohaselt toetuse kasutamise kavasse isiku nimetamisel on Maaeluministeri aluseks lisa 2 sätestatud meetodika.

Eelnõu § 5 lõike 6 kohaselt koostöökokkuleppe sõlmimine on kohustuslik. Toetuse kasutamise kavas nimetatud isikud ja asutused võivad loobuda koostööst osalemisest. Tegevuse ellu viimist koordineerib nõukogu, mis kinnitab oma töökorra.

Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt toetuse taotlejaks on avalik-õiguslikust juriidilisest isikust teadus- ja arendusasutus, kes vastab kalandusturu korraldamise seaduse § 27 lõikes 2 sätestatud nõuetele (edaspidi *taotleja*). Taotlemise eelduseks on, et taotleja on sõlminud § 2 lõikes 1 nimetatud tegevuste elluviimiseks koostöökokkuleppe teiste teadus- ja arendusasutuste, kalandussektori ettevõtjatega ning riigiasutustega.

Eelnõu § 6 lõike 2 kohaselt teatab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded taotluse esitamise tähtaja, mis annab toetuse kasutamise kavas märgitud isikule võimaluse taotleda toetust arvestusega, et teate avaldamise ja taotluse esitamise tähtaja alguse vahele jääks vähemalt kümme tööpäeva.

Eelnõu § 7 käsitleb toetuse taotluse nõuetekohasuse kontrollimist. Taotlus loetakse nõuetekohaseks, kui asjakohastes riigisisestes ja EL-i õigusaktides sätestatud nõuetele vastavad nii taotleja, taotlus kui ka toetatav tegevus. Taotlust ei hinnata kalandusturu korraldamise seaduse § 29 alusel.

Eelnõu § 8 käsitleb toetuse taotluse rahuldamist ja rahuldamata jätmist. Toetuse taotluse täieliku või osalise rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb *PRIA*.

Eelnõu §-ga 9 sätestab toetuse saajal igaks eelarve aasta kohta koostada tegevuskava ning selle rakendamise aruanne, mis mõlemad on nõukogu poolt heaks kiidetud ning tähtajal Maaeluministeeriumile ja *PRIA*-le esitatud. Tegevuskava ja aruande tähtaegse esitamise eesmärk on kontroll toetuse kasutamise üle ning aruandlus ehk läbipaistvus, tingimusega, et kui taotleja ei ole esitanud kokkuleppepoolte esinduskogu poolt heaks kiidetud tegevuskava ja aruannet tähtajaks, peatatakse maksed seniks, kuni nõue on täidetud.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse toetuse maksmise tingimused. Erinevus eelmise programmeerimisperioodiga seisneb toetuse saaja perioodilises maksetaotluse esitamises. Abikõlblikud on eelneva kvartali makstud kulud, mis *PRIA*-le esitatakse järgneva kuu jooksul. Näiteks esimese kvartali tasutud kulusid ei saa kanda kolmanda kvartali kuluaruandesse.

Eelnõu § 11 kohaselt esitab toetuse saaja toetuse maksmiseks hiljemalt ühe kuu jooksul pärast kvartali lõppu *PRIA*-le maksetaotluse ja kuludokumentide nimekirja lisas 5 toodud vormil ning lõikes 1 punktides 1-12 nimetatud kulusid tõendavad dokumendid. Toetus makstakse välja kui makse tegemise aluseks olevad kulud on abikõlblikud. Kui toetuse saaja maksetaotluses on puudusi, teavitab *PRIA* toetuse saajat puudustest. Enne makse tegemist esitab toetuse saaja parandatud maksetaotluse või lisateabe esitatud maksetaotluse kohta.

Eelnõu § 11 lõike 3 kohaselt teeb *PRIA* toetuse maksmise otsuse 40 tööpäeva jooksul arvates lõike 1 punktides 1-12 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamisest.

Eelnõu §-s 12 kehtestatakse toetuse saaja kohustused. Lõike 1 kohaselt kohustub toetuse saaja kasutama toetust sihttarbeliselt ja mõistlikult ning säästlikult viies ellu toetuse eesmärgi. Lõike 3 kohaselt on toetuse saaja kohustatud avalikustama uuringu ja katseprojekti lõpparuanded veebilehel 30 päeva jooksul arvates uuringu ja katseprojekti üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi kuupäevast.

Eelnõu §-s 13 kehtestatakse dokumentide säilitamise nõuded. Määruse alusel *PRIA*-le esitatud dokumente taotlejale ja toetuse saajale ei tagastata. Toetuse saaja säilitab kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid kalandusturu korraldamise seaduse § 34 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaja jooksul.

Lisad: määrusega kehtestatakse kuus lisa. Lisas 1 on toetuse kasutamise kavas teadus- ja arendusasutuse nimetamise taotlusele esitatavad nõuded, lisas 2 on toetuse kasutamise kavas teadus ja arendusasutuse nimetamise taotluse metoodika, lisas 3 on teadlaste ja kalurite koostöötoetuse taotlusele esitatavad nõuded, lisas 4 on teadlaste ja kalurite koostöötoetuse tegevuskavale esitatavad nõuded, lisas 5 on teadlaste ja kalurite koostöötoetuse tegevuskava aruandele esitatavad nõuded ning lisas 6 on teadlaste ja kalurite koostöötoetuse maksetaotlusele esitatavad nõuded.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66). Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

4. Määruse mõjud

Määrusel on teatav mõju majandusele, mõjutades kalanduse konkurentsivõimet ja majandustulemusi. Määruse eesmärk on tööhõive edendamine keskkonnasäästliku, ressursitõhusa, uuendusliku, konkurentsivõimelise ja teadmistel põhineva kalanduse soodustamise teel. Teadlaste ja kalurite koostöö toetamine on oluline, seega tuleb ergutada teadmiste levitamist, aidata parandada üldist tulemuslikkust ja konkurentsivõimet ning edendada sotsiaaldialoogi.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Teadlaste ja kalurite koostöötoetuse rakendamise seotud kulud on abikõlblikud ning rahastatavad Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks ministriumidele ning täiendavaks arvamuse avaldamiseks PRIA-le. Kaitseministeerium, Justiitsministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Välisministeerium ja Keskkonnaministeerium kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

Asutus	Ettepanek, esitatud selgitus jms	MeM vastus
RaHM	Rahandusministeerium ei kooskõlastanud määruse	Vastavalt kalandusturu

	<p>eelnõud kuna käesolevaks ajaks pole Euroopa Komisjon heaks kiitnud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava aastateks 2014-2020. Lisaks seati Rahandusministeeriumi poolt nõue esitada eelnõu uuesti kooskõlastamisele peale rakenduskava heakskiitmist.</p>	<p>korraldamise seaduse § 72 lõikes 1 sätestatule on valdkonna eest vastutaval ministril õigus kehtestada meetme tingimused enne, kui Euroopa Komisjon on rakenduskava heaks kiitnud. Vastavalt lõikes 2 sätestatule Fondi toetuse taotluse rahuldamise otsust ei tehta ennem, kui Euroopa Komisjon on rakenduskava heaks kiitnud.</p>
SOM	<p>Sotsiaalministeerium kooskõlastas määruse eelnõu märkustega. Esitati ettepanek täiendamaks eelnõu § 12 „Nõuded toetuse taotlusele“ lõiget 2 taotleja kinnitusega, et projekti tegevuste ettevalmistuse ja elluviimise ajal järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 7 sätestatud nõudeid – toetatakse naiste ja meeste võrdõiguslikkust ning hoidutakse igasugusest diskrimineerimisest soo, rassi või rahvuse, religiooni või usu, puude, vanuse või seksuaalse sattumuse alusel.</p>	<p>Naiste ja meeste võrdõiguslikkus ning meetmete rakendamine ära hoidmaks igasugune diskrimineerimine soo, rahvusliku kuuluvuse, puude, vanuse, seksuaalse sattumuse alusel tagatakse läbivalt Euroopa Merendus- ja Kalandusfondis, mis on vastavalt käsitletud valdkonna rakenduskavas. Kuna antud meetme taotlejaks on teadus- ja haridusasutus, kes nimetatakse toetuse kasutamise kavas siis antud täienduse ettepanek antud meetme määruhes ei ole asjakohane.</p>
HTM	<p>Teadus- ja Haridusministeerium kooskõlastas määruse eelnõu märkustega:</p> <p>1) Eelnõu §-s 2 „Toetatav tegevus ja toetuse vorm“ on märgitud tegevuse „uuringud ja katseprojektid“ puhul sooviti täpsustust, kas on plaanis kaasata kraadiõppureid, tagamaks teadlaste järelkasvu antud valdkonnas.</p>	<p>Antud eelnõu tähenduses luuakse võrgustik, millel on oma nõukogu koos oma töökorraga ja, kes otsustab, milliseid tegevusi kalanduse sektoris tehakse. Kui nõukogu peab vajalikuks tellida uuringuid või katseprojekte, mis on valdkonna sektoris vajalikud siis leitakse nende elluviimiseks vastav elluviija. Ning kui uuringu või katseprojekti ellu viimise eest vastutaja peab vajalikuks kaasata kraadiõppureid, pole see keelatud.</p>
	<p>2) Soovitakse, et eelnõusse lisatakse toetatavate tegevuse eesmärk.</p>	<p>Toetatavate tegevuste eesmärk on eelnõu §-s 2 ja eelnõu seletuskirjas toodud;</p>
	<p>3) Eelnõus peaks kajastuma, milline on toetuse määr. Momendil ei ole selge, kas toetatakse 100%, või mingi muu määra alusel.</p>	<p>Eelnõu seletuskirja § 2 ütleb, et teadlaste ja kalurite koostöö toetamise vorm on tagastamatu abi ja toetusmäär</p>

		on 100%.
	4) Seletuskirjas võiks kajastuda, kui suur on meetme eelarve.	Meetme eelarve märgitakse toetuse kasutamise kavas. Indikatiivne eelarve on 6,2 miljonit eurot.

Eelnõu esitati uuesti eelnõude infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja saadeti täiendavaks arvamuse avaldamiseks PRIA-le. Ministeeriumid kooskõlastasid määruse vaikimisi, kuid rahandusministeerium ja haridus- ja teadusministeerium kooskõlastasid määruse märkustega.

Asutus	Ettepanek, esitatud selgitus jms	MeM vastus
RaHM	Seletuskirja punkt 5 tuleb lisada selgitus meetme eelarve ja katteallika kohta.	Arvestame. Vastavalt kalandusturu korraldamise seaduse § 5 lg 2 kehtestab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga fondi toetuseks ettenähtud vahendite jaotuse igaks eelarveaastaks. Meetme puhul on tegemist tagastamatu abiga, mille määr on 100%, kus EL osa on 75% ning Eesti osa 25%.
HTM	1) eelnõu § 5 lg 4 sätestab, et maaeluministeerium valib teadus- ja arendusasutuse, kes võib kava alusel toetust taotleda lisas 2 toodud meetodikale. Eelnõu § 6 reguleerib toetuse taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded. Palume kaaluda, kas lisaks eelnõu §- des 5 ja 6 märgitule peaks taotleja valiku juures hindama ka seda, milliste partneritega koostööd tehakse (nt kogemus jms). Oluline peaks olema ka vastava tegevuse kvaliteedi tagamine.	Toetuse tegevuse kavas nimetatakse muuhulgas ära toetuse elluviimise tingimused, mis loetleb ära organisatsioonid, keda tuleb nende nõusolekul koostöösse kaasata. Sellest tulenevalt toetuse taotluse menetlemise raames pole vaja nende pädevust hinnata.
	2) eelnõu § 6 lõige 1 sätestab, et teotust võib taotleda toetuse kasutamise kavas nimetatud teadus- ja arendusasutus, kes vastab kalandusturu korraldamise seaduse § 27 lõikes 2 sätestatud nõuetele ning on lisaks sõlminud § 2 lõikes 1 nimetatud tegevuse elluviimiseks koostöökokkuleppe teiste teadus- ja arendusasutuste, vesiviljelussektori ettevõtjate esindusorganisatsioonide ning riigiasutustega (edaspidi taotleja). Palume selgitada, kas koostöökokkuleppe kõikide nimetatud asutustega on kohustuslik või on see võimalus. Juhul, kui on vastav kokkulepe, kas sellisel juhul on tegemist partneritega? Kuna hetkel eelnõust partnerite definitsioon puudub, siis teeme ettepaneku see defineerida. Samuti tuleks reguleerida ka partnerite õigused ja kohustused. Palume täpsustada, kuidas toimida siis, kui ühte	Arvestatud, määrusesse täiendused tehtud. Koostöökokkuleppe sõlmimine on kohustuslik. Toetuse kasutamise kavas nimetatud organisatsioonid võivad loobuda koostööst osalemisest. Tegevuse elluviimist koordineerib nõukogu, mis koostab töökorra.

	uurimistööd teeb kaks või mitu teadus- ja arendusasutust.	
	3) palume kaaluda taotletava toetuse maksimaalse summa lisamist määrusesse. Ühtlasi palume selgitada, kas tulemusi hinnatakse vaid aruandes? Meie hinnangul võiksid teadus- ja arendusprojektide tulemuseks olla praktikas rakendatavad lahendused.	Vastavalt kalandusturu korraldamise seaduse § 21 lg 3 p 3 valdkonna eest vastutav minister kinnitab käskkirjaga toetuse kasutamise kava, milles nähakse ette muuhulgas kava alusel toetatava tegevuse eeldatav maksumus, toetuse maksimaalne suurus ja omafinantseeringu minimaalne määr. Kuna tegemist on ühist huvi käsitleva meetmega siis kõik uuringud tuleb avalikustada. Hindamine toimub pidevalt eritasanditel, nt tulemusi hinnatakse nii iga- aastase tegevuskava esitamisel ning aasta aruande esitamisel, samuti on meie esindaja esindatud ka nõukogus, kus samuti toimub regulaarsed kohtumised ning tegevuse hindamine.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler